

ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียน

ในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร

The Job Satisfaction of Teacher in Chomtong District Bangkok Metropolitan Administration as Expected by Teachers and School Educational Committees. Bangkok.

มานะชัย กฤตอำไพ*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็น ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยจำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียน จำนวน 209 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามตามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t - test และค่า F - test

ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ ในด้านการยอมรับนับถือมีค่าเฉลี่ยสูงสุดด้าน ความรับผิดชอบต่อการปกครองบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ด้านการนิเทศ ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน และ ด้านรายได้และสวัสดิการมีความพึงพอใจเป็นอันดับสุดท้าย

ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์ทำงานและระดับตำแหน่งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามเพศ และตามขนาดของโรงเรียน มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ครู

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level job satisfaction of teachers in Chomtong District Bangkok Metropolitan Administration. 2) to compare the job satisfaction of teachers in Chomtong District Bangkok Metropolitan Administration. The sample group consisted of 209 teachers in Chomtong District in the rating scale type was analyzed by percentage, mean, standard deviation, t - test, and F- test.

* นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

The result indicated

1. The level job satisfaction of teacher in Chomtong District, Bangkok Metropolitan Administration were at the high level in the area of recognition for achievement, responsibility for enlarged task, interest in the task, working conditions and interpersonal relations, achievement, hierarchy, company policies and administration, growth and advancement to higher level tasks, supervision, job environment, security and safety, and salary.

2. The expectation and the authenticity of the job satisfaction of teacher in Chomtong District Bangkok Metropolitan Administration were significant difference at the .01 level, gender and size of school weren't difference.

Keywords : Job Satisfaction, Teacher

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ตามนโยบายด้านการศึกษาของรัฐบาลที่ได้แถลงต่อรัฐสภาต่างมีอุดมการณ์และหลักการการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งความรู้และเพื่อให้คนไทยทั้งปวงได้รับโอกาสเท่าเทียมกันทางการศึกษา พัฒนาต่อเนื่องตลอดชีวิต อันเป็นเงื่อนไขไปสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ที่พึงประสงค์ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547 : 7)

การจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้ ต้องอาศัยองค์ประกอบหรือปัจจัยหลายประการ องค์ประกอบที่สำคัญยิ่งประการหนึ่งคือ ครู เพราะครูเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในการพัฒนา คุณภาพการศึกษาทำให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ต่อตัวนักเรียนอย่างแท้จริง (นักสวรรณ ทศนาญชลี, 2540 : 4) งานบริหารบุคคลเป็นภารกิจที่สำคัญของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าสามารถบริหารบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพก็จะเอื้ออำนวยให้การบริหารงานด้านอื่น ๆ เป็นไปด้วยดีเช่นกัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องหาทางกระตุ้นและจูงใจให้ครูผู้สอนเหล่านั้นปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความพึงพอใจในงานของตน จะเป็นคนที่รักงานและศรัทธาในวิชาชีพครู มีความขยันกระตือรือร้นในการสอนไม่ทิ้งชั่วโมงหรือหน้าที่สอน ผลการเรียนการสอนจะได้ผลดีมีประสิทธิภาพสูง จึงนับว่าความพึงพอใจในการทำงาน เป็นพลังที่จะทำให้งานมีความสำเร็จ (วัลย์ภรณ์ วชิรเชื่อนพันธ์, 2546 : 2)

เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 113 -115) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานว่า คนจะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพนั้นต้องอาศัยองค์ประกอบเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจที่จะปฏิบัติงานซึ่งเรียกว่า ปัจจัยจูงใจ คือ ความสำเร็จในงาน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติ การได้รับการยอมรับนับถือ ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน ความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากปัจจัยจูงใจ ดังกล่าวแล้วยังมีปัจจัยค่าจุนหรือปัจจัยอนามัย ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกิดจากสภาวะแวดล้อมในหน่วยงาน อันอาจเกิดความไม่พอใจในการปฏิบัติงาน คือ นโยบายและการบริหาร การปกครองบังคับบัญชา สัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน สภาพแวดล้อม การปฏิบัติงาน รายได้และสวัสดิการ การนิเทศงาน ความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน

ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ต้องปฏิบัติหน้าที่หลักในด้านจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพนอกจากนี้ยังต้องปฏิบัติงานตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด นอกเหนือจากหน้าที่หลัก จากข้อมูลการย้ายโรงเรียน การโอน และการลาออกจากราชการของข้าราชการครู

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง พบว่าในปีการศึกษา 2549 มีการขอย้ายไปปฏิบัติงานที่โรงเรียนนอกพื้นที่ 19 ราย ขอลาออก 28 รายและลาออก 4 ราย และในปีการศึกษา 2550 มีการขอย้ายไปปฏิบัติงานที่โรงเรียนนอกพื้นที่ 22 ราย ขอลาออก 19 รายและลาออก 12 ราย (ฝ่ายการศึกษา สำนักงานเขตจอมทอง, 2550 : 4)

จากข้อมูลการขอย้าย ขอลาออกและการลาออกของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เพื่อนำข้อมูลผลการวิจัยมาเป็นแนวทางในการจัดระบบงานและพัฒนาบุคลากร ให้สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่โดยเสริมสร้างแรงจูงใจและความพึงพอใจในการปฏิบัติงานให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลสำเร็จต่อการจัดการศึกษาต่อไปและเป็นแนวทางในการบริหารของหน่วยงานอื่นในการสร้างความพึงพอใจ อันจะนำมาซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลในทางปฏิบัติ และจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กรและประเทศชาติโดยรวม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจ จำแนกตามเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร จำนวน 11 โรงเรียน จำนวน 442 คน ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของเครซซี่และมอร์แกน(Krejcie and Morgan, 1970 : 680) ที่ระดับความคลาดเคลื่อนเท่ากับ .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 209 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) ซึ่งถามเกี่ยวกับเพศ ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย บัณฑิต 12 ด้าน ตามแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎี 2 ปัจจัย ของเฮร์ซเบิร์ก (Herzberg)

สรุปผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดด้านโดยความพึงพอใจด้านการยอมรับนับถือและความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติและด้านสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมงาน ส่วนความพึงพอใจด้านรายได้และสวัสดิการมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2. การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดย

จำแนกตามเพศ พบว่า ข้าราชการครูทั้งเพศชายและเพศหญิง มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

จำแนกตามตำแหน่ง พบว่าข้าราชการครู มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสำเร็จในงาน ลักษณะของงานที่ปฏิบัติด้านการยอมรับนับถือ ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนด้านนโยบายและการบริหาร ด้านการนิเทศงาน ด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสำเร็จในงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านสภาพแวดล้อมการปฏิบัติงาน ด้านรายได้และสวัสดิการ มีความคิดมีความพึงพอใจ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ ด้านความก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน ด้านการนิเทศงาน และด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

จำแนกตามขนาดของโรงเรียนพบว่า ข้าราชการครูมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานโดยรวม และรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านก็ตาม ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่จะเป็นประโยชน์ต่อข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร โดยพิจารณาจากระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง จากน้อยสุดไปหามาก 3 อันดับ คือ ด้านรายได้และสวัสดิการ ด้านด้านความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานดังต่อไปนี้

1.1.1 ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีสวัสดิการที่ดี มีรายได้ที่เหมาะสมกับภาวะค่าครองชีพ นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ สนับสนุนการทำผลงานเพื่อเลื่อนตำแหน่งและวิทยฐานะ จัดให้มีค่าตอบแทนพิเศษ เงินวิทยฐานะที่คุ้มค่าเหมาะสมกับเกียรติศักดิ์ของความเป็นครู เพื่อส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

1.1.2 ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ควรส่งเสริมให้ข้าราชการครูได้รับความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เช่น จัดให้มีการตรวจสอบสายในการเดินทาง มีความมั่นคงปลอดภัยทั้งภายในและภายนอกของสถานที่ทำงาน รู้สึกสบายใจจากการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย สามารถแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมได้อย่างหลากหลาย เพื่อให้ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

1.1.3 ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง ควรจัดระบบการบริหารให้มีความคล่องตัว เปิดโอกาสให้ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการทำงาน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้เหมาะสมกับสภาพของการทำในปัจจุบัน จัดให้มีระบบสารสนเทศ นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่ดี เพื่อให้ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

1.2 การเปรียบเทียบความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร พบว่า มีความแตกต่าง ดังนี้

1.2.1 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ตามตำแหน่งโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยข้าราชการครู ระดับ คศ.3 มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่า ข้าราชการครู ระดับ คศ.2 และข้าราชการครู ระดับ คศ.1 ตามลำดับ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ข้าราชการครู ระดับ คศ.1 และระดับ คศ.2 ได้การเอาใจใส่ดูแลให้มีรายได้ค่าตอบแทนเหมาะสมกับภาวะการครองชีพ มีความมั่นคงในอาชีพ มีความมั่นคงและความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพ รวมถึงได้รับความไว้วางใจและให้การยอมรับมากขึ้น ย่อมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมากขึ้น

1.2.2 ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน โดยข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงกว่าข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10- 20 ปี และข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1- 10 ปี ตามลำดับ ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องควรส่งเสริมให้ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10- 20 ปี และข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1- 10 ปี มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ควรจัดอบรมส่งเสริมให้ปฏิบัติงานจนประสบผลสำเร็จที่ดี มีโอกาสเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน และควรได้รับการยกย่องชมเชยจากผู้บังคับบัญชา ผู้ร่วมงานและบุคคลอื่นๆ ย่อมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ได้รับมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาผลกระทบของความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง ที่มีต่อระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนกรุงเทพมหานคร

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- นักสุวรรณ ทศนาญชลี. (2540). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครู. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฝ่ายการศึกษา. (2548). สถิติข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตจอมทอง. กรุงเทพฯ : สำนักงานเขตจอมทอง.
- วัลย์ภรณ์ วชิรเชื่อนพันธ์. (2546). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานครูเทศบาลจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- Herzberg, F., Mausner, B., and Snyderman, B. (1959). *The Motivation to Work*. New York : John Wiley .